

Korset och Kronan

Nr 53/2021

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

CA 4: Om rättfärdiggörelsen (3)

I en predikan på påskdagen talar Luther om rättfärdiggörelsen (ur Kyrkopostillan):

”Så skriver Paulus i Rom. 4:25: *Kristus har blivit utgiven för våra synders skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull.* Se nu här hur mästerligt denne apostel målar Kristus för oss. Han säger ju tydligt till oss varför och för vilket ändamål Kristus har lidit, samt hur man skall tillägna sig det rätt, att *Han har dött för våra synders skull.* Detta är ett rätt sätt att förklara Kristi lidande på, och även hur man kan ha nytta av det.

Men som det nu inte är nog att man vet och tror att Kristus är död, så är det inte heller nog att man vet och tror att Kristus är uppstånden med en förklarad kropp, samt att han nu har glädje och fröjd och är odödlig. Ty detta kan inte förbättra mig på något sätt. Utan jag måste veta det och tro det, att allt som Gud gör i Kristus, det sker

Kyrkblad för S:t Martins och S:t
Petri församlingar, Evangelisk-Lutherska
Kyrkan i Sverige. Red. Sten Rydh.
Nr 53, 9 april 2021.

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

för min skull. Ja, att det har skänkts och getts åt mig, så att hans uppståndelse verkar i mig, och att även jag uppstår och blir levande med honom, vilket ju är underbart att höra. Och det skall vi inte bara höra med kroppsliga öron eller bara säga med munnen, utan vi måste verkligen lägga det på våra hjärtan.”

När Luther talar om Kristi död och uppståndelse betonar han först att detta var faktiska händelser. Han drar slutsatsen att Kristus måste ha uppstått före solens uppgång på söndag morgon innan jordbävningen skedde och ängeln steg ner. ”*Därefter kom nu ängeln bara för att öppna den tomma graven o.s.v., vilket klart beskrivs av evangelisterna*”, säger Luther. Han påpekar också att judarna räknar varje dygn från kl sex på kvällen. Kristus låg alltså i graven några timmar på fredagen, hela lördagen (sabbaten) och en bit in på söndagen. Eftersom hans kropp inte hade börjat förmultna skedde uppståndelsen tidigt på söndagsdygnet under det vi kallar lördag kväll, menar Luther. Detta var då redan på tredje dagen, som Skriften tydligt säger.

Sedan går Luther in på den viktiga

betydelsen av uppståndelsen. Fastän de historiska händelserna är mycket viktiga i sig räcker detta inte. ”*Utan jag måste veta det och tro det, att allt som Gud gör i Kristus, det sker för min skull.*”

Detta är rättfärdiggörelsen genom tron. Allt det objektiva som Jesus har gjort genom sin död och sin uppståndelse gäller för hela världen. Med sitt lidande och sin död har han friköpt oss från synden. Med sitt heliga liv har han uppfyllt lagen i vårt ställe. Genom uppståndelsen visar Gud Fader att alla våra synder är utplånade och att Kristi rättfärdighet finns där för hela människosläktet. Men ändå har vi ingen nytta av det, säger Luther, om vi inte fast tror att det har skett för vår skull. ”*Ja, att det har skänkts och getts åt mig, så att hans uppståndelse verkar i mig, och att även jag uppstår och blir levande med honom.*”

I sin predikan framhåller Luther hur man under passionstiden ”målade Kristus” både till föredöme och till hjälp. Detta var Kristus som ett exempel för oss.

”Men det är mycket mer verkligt och evangeliskt och bör i än högre grad trösta våra hjärtan, det som Paulus här säger: *Kristus har blivit uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull.* Här uppenbaras för oss med rätta det Guds lamm som Johannes döparen vittnar om och säger: *Se Guds lamm, som borttager världens synd.* Här fullbordas det som sades till ormen i 1 Mos. 3:15: *Jag skall sätta fiendskap mellan din säd och hennes säd, och han skall söndertrampa ditt huvud.* Och så måste synden, döden, djävulen och helvetet vara dödade för dem som tror på Kristus. Så är också i dag det löftet fullbordat som Gud gav Abraham i 1 Mos. 22:18, när han sade: *I din säd skall alla släkten på jorden vara välsignade.* Denna säd är nu Kristus, som borttar vår förbannelse och nedlägger synden, döden och djävulen.”

Kristus som exempel är många gånger bra och nyttigt för oss. Men när det gäller hur vill skall komma till himmelen och bli frälsta räcker det inte. Det hör fortfarande

till lagens predikan. Men den rätta, evangeliska predikan handlar om vad Kristus har gjort för oss. Han är Guds lamm, som borttager världens synd. Han är kvinnans säd som nu besegrat den gamle ormen, djävulen. Han är den utlovade avkomlingen, säden, som skulle födas enligt löftet till Abraham. Nu har han kommit. Gud blev människa, Ordet blev kött, och han tog sin boning bland oss, skriver aposteln Johannes (Joh. 1:14). Så har han dött och uppstått. Detta stora försoningsverk är grunden för vår tro. Det har skett ”*för vår rättfärdiggörelses skull*” (Rom. 4:25), som Luther här lyfter fram.

Men för att detta skall bli till frälsning och nytt liv för oss var och en personligen måste det tas emot i tro. Jag måste tro att det har skett *för min skull.* Luther fortsätter:

”Detta sker nu genom tron. Ty om du tror, att denna säd har söndertrampat ormens huvud åt dig, så är ormens huvud söndertrampat åt dig. Och om du tror att denna säd är den, genom vilken alla slakten skall bli välsignade, så är även du välsignad. Annars hade var och en av oss varit tvungen att söndertrampa ormens huvud och förlorsa sig själv från förbannelsen; och sådant hade varit alldeles för svårt för oss, ja, alldeles omöjligt. Men däremot blev detta utfört lätt och härligt på så sätt, att Kristus söndertrampade ormens huvud en gång för alla därigenom att han ensam gavs åt oss till välsignelse mot vår förbannelse. Allt sedan dess har han låtit förkunna det i världen för att den som omfattar och tror detta och håller sig till det, han har det och är säker på att det är så som han tror. Ty i en sådan människas hjärta blir detta ord så mäktigt, att Gud själv skulle hellre bli om intet än detta ord.”

Det är typiskt för Luther att han spetsar orden på detta kraftfulla sätt. Det ord Gud talar till oss i hjärtat är så mäktigt att det är mäktigare än Gud själv! Men det är inga svärmiska ord Luther här talar om. Det är Guds eget ord om förlåtelsen genom

Kristus. Gud uttalar domen ”icke skyldig” genom evangelium som kommer till oss i ordet. Ordet ”rättfärdiggöra” (grekiska dikaióá) betyder frikänna från synd och skuld. Det är en domstolsterm som hör till rättssystemet. Ordet används av domaren när han fäller utslaget ”icke skyldig”. Vi känner igen detta från den anglosachsiska världen där en jury fäller avgörandet. Alla väntar med spänning på om den anklagade skall bli fälld eller frikänd. När orden ”not guilty” uttalas blir det jubel för den åtalade och hans familj och vänner.

En mänsklig domstol kan göra misstag. Inte alltid är domarens eller juryns utslag korrekt. Men i Guds domstol skipas alltid rättvisa. När Gud rättfärdiggör = frikänner en människa är utslaget alltid helt rätt och riktigt. När en anklagad människa får höra orden ”icke skyldig” betyder det att hon verkligen är oskyldig. Men hur kan detta gå ihop? Vi är ju alla syndare inför Gud. *Det finns ingen rättfärdig, inte en enda*, säger Skriften. (Ps. 14:1f, 53:2f, Rom. 3:10f).

Svaret är att Kristus har tagit på sig varje människas synd och skuld och lidit straffet för den. Kristus har också utfört allt vad lagen kräver i varje människas ställe. När Gud som domare uttalar den frikännande domen är det på grund av att Kristus fullkomligt gått in i den människans ställe. Detta verk kallar vi *satisfactio vicaria*, den ställföreträdande tillfyllestgörelsen. Därför är Gud inte orättvis när han frikänner en syndare. Han ser verkligen inga synder hos den människan eftersom Kristus tagit bort dem och lagt dem på sig. Gud ser istället en fullkomlig rättfärdighet, som Kristus har skänkt till människan.

Luther fortsätter sin påskpredikan med orden:

”Detta innebär nu dessa Pauli ord: *Kristus har blivit uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull*. Här tar Paulus mina ögon och vänder dem från mina synder och fäster dem på Kristus. Ty om jag betraktade mina synder som om de låg på mig, så skulle de dräpa

mig. Jag måste därför se på Kristus som lade mina synder på sig, söndertrampade ormens huvud och blev min välsignelse. Så ligger mina synder inte mer på mitt samvete utan på Kristus, och honom vill de döda.”

När det gäller min egen frälsning är det alltså avgörande att jag ser på Kristus och på vad han har gjort för mig. När jag av lagen är förkrossad över min synd och inte vet hur jag skall kunna bestå inför Gud skall jag vända mig till evangelium, till Kristus, som har tagit på sig alla mina synder och uppfyllt lagen i mitt ställe.

Men allt hänger på att ordet om Kristus verkligen är sant, att det är Guds eget ord. Annars är hela kristendomen ett enda stort bedrägeri. Luther fortsätter:

”Låt oss se hur de behandlar honom (Kristus). O min Gud, vad blir det nu av min Jesus och min saliggörare? Jo, Gud kommer och undsätter Kristus och gör honom levande, och inte bara det, han sätter honom också på majestätets högra sida i himmelen och låter honom regera över allt. Vad blev det då av synden? Hon ligger under hans fötter. När jag nu håller mig till detta, så har jag ett glatt samvete liksom Kristus, eftersom jag är utan synd och nu kan trotsa synden, döden, djävulen och helvetet.

Eftersom jag är Adams barn så kan de väl uträtta så mycket att jag måste dö. Men då nu Kristus har tagit på sig mina synder och har dött bort ifrån dem, så kan de inte skada mig. Kristus är för stark för dem. De kan inte behålla honom, utan han bryter fram och nedlägger dem, far upp till himmelen och regerar där över allt för alltid. Härigenom har jag nu ett gott samvete, är glad och salig och fruktar inte mer för dessa tyranner, ty Kristus har tagit mina synder ifrån mig och lagt dem på sig. På honom kan de inte bli kvar. Vart tar de då vägen? Jo, de måste försvinna och bli till intet. Så verkar nu tron, att den som tror att Kristus har tagit bort synden, han är utan synd

som Kristus, samt att döden, djävulen och helvetet är övervunna för honom och kan inte skada honom mer.”

Vi skall lägga märke till att tron – som Luther tillmäter så stor betydelse – inte är någon gärning från människans sida. Tron vänder sig till Kristus, ser på Kristus och litar på att det Gud utlovar i evangeliet är sant. Därför riktar sig tron alltid mot en fullbordad försoning och en objektiv rättfärdiggörelse som är Guds verk, vilket skedde när han uppväckte Kristus.

Luther fortsätter:

”Se därför till att ni lär känna Kristus på rätt sätt. Ty hela skriften grundar rättfärdigheten på en riktig kännedom om Kristus. Men detta måste Guds Ande åstadkomma. Låt oss därför be Gud att hans evangelium fick vinna framgång, och att vi kunde lära känna Kristus rätt och därigenom uppstå med honom och att alla fick komma in i härligheten så som han fick.”

Det är tron som gör oss rättfärdiga eftersom tron litar på Guds löfte. Men endast den helige Ande kan skänka oss en rätt tro. Om vi bara inbillar oss att vi tror är vi hycklare. Då har vi inte tagit emot frälsningens gåva. Det är först när vi genom tron tar emot evangelium som Gud för Kristi skull frikänner oss. Luther fortsätter:

”Här uppstår nu en fråga: Om nu Kristus har tagit bort döden och våra synder samt gjort oss rättfärdiga genom sin uppståndelse, varför måste vi då fortfarande känna synden och döden i oss? Ty synden gnager och sticker ju fortfarande vårt samvete, och samma onda samvete gör ju att vi fruktar för helvetet. Svar: Jag har tidigare ofta sagt det, att det är en sak att känna och en annan att tro. *Tron* är beskaffad på så sätt att den inte känner efter någonting utan låter förnuftet fara iväg, tillsluter ögonen, överlåter sig åt ordet helt och hållet, samt följer och rättar sig efter det i liv och död. *Känslan* å andra

sidan, fattar ingenting mer än vad man kan fatta med sitt förnuft och sina sinnen, sådant som man hör, ser och känner eller i övrigt lägger märke till med sina yttre sinnen. Känslan står alltså mot tron och tron mot känslan. Därför förklaras tron på detta sätt i Hebr. 11:1 *Tron är en viss tillförsikt om det man hoppas, en övertygelse om ting som inte syns*: Ty om man med kroppsliga ögon såg Kristus sväva uppe i himmelen, så som man ser solen, så behövde man inte tro det.

Men att Kristus har dött för våra synders skull och sedan uppstått för vår rättfärdiggörelses skull, det ser och känner man inte och det kan man inte heller begripa med förnuftet. ... Man får inte rätta sig efter känslan, utan jag måste hålla mig fast vid detta, att döden, synden och helvetet är övervunna, även om jag skulle tycka mig känna, att jag var i syndens, dödens och helvetets våld.”

För en kristen är det avgörande att han i fråga om frälsningen inte går efter känslan utan efter vad ordet säger. Tron är som den tomma handen som tar emot en stor gåva. Vi skall då inte titta på den tomma handen, som i sig inte har någonting alls. Vi skall istället se på den stora gåvan och höra Guds löftesord när han utlovar denna gåva till var och en. Luther hänvisar till Hoseas ord, som Paulus framhåller:

”Han talar om den seger som Kristus förvärvat, då han uppstod och därigenom övervann synden, döden, helvetet och allt ont. I den segern, säger Paulus, är döden uppslukad. På detta litar han också och säger: *Du död, var är din udd, du dödsrike, var är din seger?*” (*Hos. 13:14, 1 Kor. 15:55*).

Rättfärdiggörelsens hemlighet är att vi genom tron håller oss till verk som Kristus redan har utfört, hans *satisfactio vicaria*. Detta verk fullbordades under påsken då Kristus dog och uppstod. Nu delar Herren ut denna gåva i ordet och sakramenten till salighet för var och en som tror.

I en sista del om rättfärdiggörelsen skall vi ytterligare se på vad våra bekännelseskriterier lär.